

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження Державної комісії з
регулювання ринків фінансових
послуг України
від 22.04.10 № 358

З В І Т
ПРО РОБОТУ
ДЕРЖАВНОЇ КОМІСІЇ З РЕГУЛЮВАННЯ
РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ
за 2009 рік

м. Київ – 2010

Зміст

Вступне слово Голови Комісії – Волги В.О.

Місія Держфінпослуг

Розділ I. Діяльність з мінімізації та подолання проявів фінансової кризи

Розділ II. Ведення Державного реєстру фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг

Розділ III. Нормативно-правове регулювання діяльності фінансових установ

3.1. Нормопроектувальна робота

3.2. Нормотворча робота

Розділ IV. Нагляд за діяльністю фінансових установ та застосування заходів впливу. Захист інтересів споживачів фінансових послуг

Розділ V. Діяльність у сфері фінансового моніторингу

Розділ VI. Співпраця з іншими органами, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг

Розділ VII. Міжнародне співробітництво

Розділ VIII. Сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг

Розділ IX. Освітні заходи для учасників ринків фінансових послуг

Розділ X. Про Держфінпослуг

10.1. Організаційна структура та персонал

10.2. Бюджет

10.3. Взаємодія з громадськістю

2009 рік став для Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України періодом докорінного реформування діяльності.

Період економічної нестабільності та кризових явищ у фінансовому секторі виявив необхідність перегляду філософії нагляду за небанківськими фінансовими установами та зміну принципів роботи регулятора. Держфінпослуг у 2009 році прийняла рішення про перехід від нагляду за дотриманням встановлених законодавством нормативів до нагляду, побудованого на основі оцінки ризиків та рівня платоспроможності. Першим кроком для такої перебудови нагляду стала структурно-інституційна реформа Комісії.

Протягом року було здійснено перехід від галузевої організаційної структури Комісії до функціональної. На заміну старої структури створені департаменти реєстрації, ліцензування та дозвільних процедур, пруденційного нагляду, стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами, інспекційний та тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ. Такий розподіл функцій покликаний полегшити і прискорити процес переходу до пруденційного нагляду на основі контролю за нормативами платоспроможності та впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні.

Для нормативного забезпечення реформування галузі фахівці Комісії розробили ряд стратегічних документів, які покликані встановити прозорі та міжнародно прийнятні правила діяльності фінансових установ. Розпорядженням Кабінету Міністрів України схвалена Концепція захисту прав споживачів та розроблено план заходів з її реалізації. У стадії проектування знаходяться Концепція пруденційного нагляду та зміни до Концепції розвитку кредитної кооперації. Впровадження положень цих документів покликане створити умови для підвищення надійності і платоспроможності фінансових установ, що призведе до консолідації ринку і посилення захисту прав споживачів фінансових послуг.

Захист прав споживачів фінансових послуг заявлений пріоритетом діяльності Держфінпослуг. Понад 10500 скарг громадян, розглянутих Держфінпослуг у 2009 році, свідчать про складний фінансовий стан деяких установ та вказують на незадовільне виконання ними своїх зобов'язань. Комісія активно співпрацює з громадськими об'єднаннями учасників ринку фінансових послуг з метою виявлення і припинення діяльності установ, які систематично не виконують зобов'язань перед клієнтами.

Проаналізувавши загальну ситуацію на фінансових ринках у період кризи, фахівці Комісії прийшли до висновку про необхідність внесення відповідних змін до законодавства з метою створення єдиного фінансового регулятора в Україні. При цьому Комісія усвідомлює складність та певну етапність такого процесу.

Місія Держфінпослуг

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України є спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг, *місією якого є створення, шляхом реалізації своїх регуляторних і наглядових функцій, умов для належного та ефективного функціонування ринків фінансових послуг, запобігання виникненню системних криз на ринку небанківських фінансових послуг та забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.*

Місія Держфінпослуг реалізується шляхом:

- участі у формуванні та реалізації державної політики у сфері надання фінансових послуг;
- розроблення і реалізації стратегії розвитку ринків фінансових послуг та вирішення системних питань їх функціонування;
- забезпечення розроблення та координації єдиної державної політики щодо функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування;
- здійснення в межах своїх повноважень державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і дотриманням законодавства у відповідній сфері;
- захисту відповідно до законодавства прав споживачів фінансових послуг;
- сприяння інтеграції ринків фінансових послуг у європейський та світовий ринки фінансових послуг.

Розділ I. Діяльність з мінімізації та подолання проявів фінансової кризи

Зміна зовнішнього середовища, зокрема прояви світової фінансової кризи, виявили низку проблем на ринках фінансових послуг, серед яких: недостатня капіталізація фінансових установ, недосконалість вимог до якості та диверсифікації і ліквідності активів для окремих фінансових ринків, дисбаланс між очікуваною доходністю і спроможністю компенсувати прийняті ризики, низька ефективність системи захисту прав споживачів фінансових послуг, низький рівень прозорості діяльності фінансових установ, недостатня інституційна спроможність інститутів державного регулювання, що негативно позначилося на здатності вживати ефективних заходів з нагляду та регулювання ринків фінансових послуг.

Уроки світової фінансової кризи визначили низку першочергових завдань, які мають бути вирішені задля мінімізації її проявів та відновлення економічного зростання. Значні помилки у фінансовому секторі та недостатня спроможність регулювання й нагляду були визнані світовою спільнотою фундаментальними причинами кризи. Щодо фінансового сектору пріоритетною була визначена необхідність посилення регулювання та нагляду у фінансовому секторі, зокрема реформування регуляторних систем з метою створення можливостей для ідентифікації макропруденційних ризиків, поширення фінансового регулювання та нагляду на всі системно важливі фінансові установи, інструменти та ринки, розробка високоякісних глобальних уніфікованих стандартів бухгалтерської звітності, запровадження нагляду за рейтинговими агентствами і посилення міжнародної співпраці.

У 2009 році на ринках фінансових послуг України, як і в інших секторах економіки, продовжувався спад ділової активності. Обсяги основних наданих послуг та портфелі договорів протягом року продовжували знижуватись. Разом з тим, до кінця року показник загальних активів фінансових установ набув тенденції до скорочення темпів спаду та стабілізації.

До основних чинників, які більшою мірою впливали на розвиток кризових явищ у небанківському фінансовому секторі, слід віднести мораторій на дострокову видачу банківських депозитів, запровадження якого, в свою чергу, мало наслідком ланцюгову реакцію у небанківському сегменті кредитних установ та „замороження” активів недержавних пенсійних фондів, страхових компаній та кредитних спілок, які були розміщені у комерційних банках.

Зокрема специфічними для страхового сектора факторами були неповернення банками депозитів страховиків, перевищення реальної вартості при оцінці активів, якими були представлені страхові резерви, та зростання розміру виплат, тоді як на ринку кредитних спілок такими причинами стали зменшення їх ліквідності внаслідок відтоку вкладів членів кредитних спілок на депозитні рахунки та зниження платоспроможності позичальників за кредитними договорами. У результаті існуючої економічної ситуації

погіршилась динаміка погашення членами кредитних спілок, які взяли кредити, своїх зобов'язань за кредитними договорами, а відповідно — знизилась здатність частини кредитних спілок своєчасно розраховуватися зі своїми вкладниками.

З метою застосування системного підходу до реалізації заходів щодо мінімізації та подолання проявів фінансової кризи, Держфінпослуг був розроблений План антикризових заходів у сфері діяльності небанківських фінансових установ, піднаглядних Держфінпослуг, затверджений розпорядженням Держфінпослуг від 24.04.09 № 276. Зазначений план був складений, у тому числі, з урахуванням пропозицій учасників ринку. Відповідно до плану Держфінпослуг вживає заходів у напрямках:

- прийняття стратегічних документів з розвитку державного регулювання ринків фінансових послуг;
- забезпечення доступу небанківських фінансових установ до резервів, розміщених у вигляді депозитів в установах банківської системи;
- удосконалення механізмів тимчасової адміністрації в небанківських фінансових установах та затвердження планів відновлення їхньої фінансової стабільності (у т.ч. опрацювання механізму передачі однією страховою компанією іншій пакета зобов'язань перед страхувальниками);
- забезпечення гнучкості в розміщенні активів небанківських фінансових установ з урахуванням їх (активів) безпечності та ліквідності;
- забезпечення можливості здійснювати оперативне (невідкладне) регулювання діяльності фінансових установ;
- підготовки заходів стосовно окремих видів фінансових установ;
- нагляду за виконанням небанківськими фінансовими установами зобов'язань перед споживачами їхніх послуг як основного критерію оцінки діяльності фінансових установ в умовах кризи.

Зокрема, з метою стабілізації ситуації на ринках фінансових послуг уцілому Держфінпослуг визначено пріоритетні для окремих сегментів ринків фінансових послуг заходи.

У сфері *страхування*:

- контроль за належним виконанням страховиками зобов'язань за укладеними договорами страхування та перестрахування, недопущення неплатоспроможності страховиків шляхом встановлення вимог до чистих активів, встановлення вимог щодо розміщення коштів страхових резервів, розширення обсягу інформації для розкриття у звітних даних;
- підвищення прозорості діяльності страхового ринку, зокрема, шляхом запровадження складання звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності.

У сфері функціонування системи *недержавного пенсійного забезпечення*:

- підтримка системи недержавного пенсійного забезпечення з метою підвищення функціонування недержавних пенсійних фондів, а також

забезпечення адекватного механізму регулювання цих інституцій з метою захисту прав та інтересів споживачів;

- забезпечення створення фінансового інструментарію для інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів, який забезпечує надійність та прийнятну доходність;

- нагляд за справедливим та об'єктивним визначенням розміру пенсійних накопичень учасників недержавних пенсійних фондів шляхом визначення одиниці пенсійних внесків;

- удосконалення системи розкриття інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів та оптимізації звітності з недержавного пенсійного забезпечення;

- розробка методик оцінки діяльності недержавних пенсійних фондів та оцінки фінансових інструментів, які входять до складу активів недержавних пенсійних фондів, встановлення відповідних критеріїв ефективності;

- посилення взаємодії регуляторів, які здійснюють контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

У сфері функціонування **кредитних спілок**:

- сприяння створенню правових умов для компенсації втрат депозитів громадян внаслідок неплатоспроможності кредитної спілки.

У сфері регулювання та нагляду за діяльністю **фінансових компаній та інших кредитних установ** забезпечення фінансової стійкості передбачається шляхом:

- встановлення вимог до якості їхніх активів;

- збільшення капіталізації фінансових компаній;

- запровадження елементів системи ризик-менеджменту в кредитних установах шляхом оцінки платоспроможності кредитора та контролю грошових потоків;

- створення системи прозорості діяльності та розкриття інформації щодо фінансового стану фінансових компаній шляхом запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності та найкращої світової практики корпоративного управління у фінансових установах.

Враховуючи ситуацію на фінансовому ринку та необхідність зміни підходів до регулювання та нагляду, у 2009 році була проведена реорганізація структури Держфінпослуг за функціональним принципом. У структурі Комісії було створено департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ, до завдань якого було віднесено нагляд за фінансовими установами, у яких спостерігаються ознаки неплатоспроможності, критичні порушення вимог законодавства та інші проблемні питання. Новоутворений департамент почав функціонувати з липня 2009 року та, незважаючи на непростий та нестандартний напрямок діяльності, активно та результативно включився в роботу Комісії. Поряд із поточною роботою з поліпшення фінансового стану та підвищення рівня дотримання вимог законодавства фінансовими установами,

які передані до наглядової компетенції департаменту, проводилась також робота щодо мінімізації наслідків фінансової кризи на системній основі. Значну роботу здійснено в напрямку підвищення прозорості діяльності фінансових установ, відображення реальної вартості активів, які перебувають у їхньому розпорядженні, підготовки до переходу фінансових установ на міжнародні стандарти фінансової звітності, посилення ефективності зовнішнього аудиту звітності фінансових установ, побудови системи підтримки ліквідності та платоспроможності кредитних спілок.

Розділ II. Ведення Державного реєстру фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг

Станом на 31.12.09 в Державному реєстрі фінансових установ налічувалося **2008** фінансових установ (таблиця 1), що на 8 установ менше, ніж на початку 2009 року (**2016** установ у 2008 році). Протягом 2009 року відбувались такі зміни в Державному реєстрі фінансових установ:

Таблиця 1.
Державний реєстр фінансових установ 2009 року

	Станом на 31.12.08	Станом на 31.12.09	Всього за 2009 рік	
			Включено	Виключено
Страхові компанії, у т.ч.	469	450	15	34
<i>страхові компанії з ризикових видів</i>	396	378	13	31
<i>страхові компанії зі страхування життя</i>	73	72	2	3
Кредитні установи, з них	878	816	28	90
<i>кредитні спілки</i>	829	755	15	89
<i>інші кредитні установи</i>	20	32	13	1
<i>юридичні особи публічного права</i>	29	29	0	0
Ломбарди	314	373	76	17
Фінансові компанії	193	208	23	8
Довірчі товариства	2	2	0	0
Недержавні пенсійні фонди	109	109	2	2
Адміністратори НПФ	50	49	1	2
Інші фінансові установи	1	1	0	0
Разом	2016	2008	145	153
облік юр.осіб, що не є фін.установами	208	216	14	6
страхові брокери	57	61	8	4
Усього піднаглядних	2281	2285	167	163

суб'єктів				
облік аудиторів (видано свідоцтв)	1155	1211	85	29
облік актуаріїв (видано свідоцтв)	8	9	1	0

Протягом 2009 року фінансовим установам було **видано 645 ліцензій** (за 2008 р. – **1289**). Видані ліцензії на здійснення окремих видів фінансових послуг за 2008 – 2009 рр. наведені в таблиці 2. Найбільшу частку становлять ліцензії на здійснення страхової діяльності – 538 одиниць.

Таблиця 2.
Видані ліцензії на здійснення окремих видів фінансових послуг за 2008 – 2009 рр.

Види ліцензій	2008	2009	Зміни за період
Страхування (на види страхування)	992	538	-454
Діяльність кредитних спілок по залученню внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки	122	39	-83
Діяльність кредитних спілок з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів, крім внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки	104	55	-49
Діяльність з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів кредитними установами	7	8	1
Здійснення переказу коштів небанківськими фінансовими установами	5	-	-5
Діяльність, пов'язана зі збиранням, обробленням, зберіганням, захистом, використанням інформації, яка складає кредитну історію	-	-	-
Діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів	17	-	-17
Всього	1289	645	-644

Крім того, щодо ліцензій:

на діяльність кредитних спілок по залученню внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки: анульовано 9 та поновлено 3 ліцензії;

на діяльність кредитних спілок з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів, крім внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки: анульовано 5 ліцензій;

на здійснення страхової діяльності: анульовано 186 та поновлено 120 ліцензій;

на діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів: призупинено 2 та анульовано 3 ліцензії.

Розділ III. Нормативно-правове регулювання діяльності фінансових установ

Протягом 2009 року було прийнято нормативно-правових актів Держфінпослуг, які зареєстровані Міністерством юстиції України – 21; погоджено та подано на розгляд Кабінету Міністрів України 13 проектів законів України, проектів актів Президента України та Кабінету Міністрів України (з них 3 затверджені Кабінетом Міністрів України в 2009 році). Також розпочато розробку низки законопроектів та актів Кабінету Міністрів України.

Метою прийнятих нормативно-правових актів та тих, що знаходяться в стадії розробки, є вдосконалення державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ, підвищення надійності та платоспроможності таких установ, захист інтересів споживачів фінансових послуг, розвиток ринків цих послуг, впровадження міжнародних стандартів діяльності фінансових установ.

Відповідно до Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” всі проекти нормативно-правових актів Держфінпослуг до їх затвердження та подання на державну реєстрацію оприлюднюються в засобах масової інформації та на офіційному сайті Держфінпослуг (<http://www.dfp.gov.ua>) і проходять процедуру погодження з Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва. Кожен проект регуляторного акта Держфінпослуг супроводжується аналізом регуляторного впливу та відстежується його результативність у спосіб, передбачений законодавством.

На вимогу статті 7 Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” розпорядженням від 04.12.08 № 1418 Держфінпослуг затверджено План діяльності Держфінпослуг з підготовки регуляторних актів на 2009 рік, який оприлюднено на офіційному сайті Держфінпослуг.

Наказом Голови Держфінпослуг від 19.12.08 № 227 (із змінами та доповненнями, внесеними наказом Держфінпослуг від 07.10.09 № 270) затверджено План-графік здійснення заходів з відстеження результативності регуляторних актів на 2009 рік, відповідно до якого проведено відстеження результативності 45 регуляторних актів (базове, повторне та періодичне відстеження).

3.1 Нормопроектувальна робота

1. У 2009 році Держфінпослуг супроводжувались такі урядові проекти Законів України, внесені для розгляду до Верховної Ради України:

проект Закону України *“Про ломбарди і ломбардну діяльність”* (реєстраційний номер 3433 від 03.12.08), який розроблений з метою

врегулювання економічних, правових та організаційних засад створення ломбардів та провадження ломбардної діяльності, проект прийнято Верховною Радою України в першому читанні 19.05.09;

проект Закону України **"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання ринків фінансових послуг"** (реєстраційний номер 3124 від 08.09.08), розроблений з метою удосконалення законодавства шляхом надання органам, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, повноважень щодо посилення контролю за ринком фінансових послуг, унеможливлення використання ринку фінансових послуг для відмивання коштів та їх вивезення за кордон;

проект Закону України **"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо факторингу"** (реєстраційний номер 2638 від 12.06.08), метою якого є вдосконалення законодавчих актів щодо регулювання діяльності фінансових установ з надання послуг з факторингу, проект прийнято в першому читанні 04.06.09;

проект Закону України **"Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення державного регулювання у сфері будівництва житла"** (реєстраційний номер 2464 від 12.05.08), розроблений з метою вдосконалення державного регулювання у сфері будівництва житла шляхом внесення змін до діючих законів України, що забезпечить підвищення захисту прав громадян-інвесторів будівництва житла, відповідальності забудовників та фінансових установ-управителів, створення умов рівноправної добросовісної конкуренції, запобігання фінансовим зловживанням у процесі житлового будівництва та інвестування, що у свою чергу сприятиме стабілізації ситуації на первинному ринку житла, проект прийнято в першому читанні 17.03.09;

проект Закону України **"Про внесення змін до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"** (щодо здійснення операцій з фінансовими активами) (реєстраційний номер 2177 від 06.03.08), метою якого є врегулювання здійснення операцій з фінансовими активами в інтересах третіх осіб за рахунок залучених від фізичних осіб фінансових активів з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів та приведення такої діяльності у відповідність до законодавчих вимог обов'язковості ліцензування діяльності з надання фінансових послуг, що передбачають залучення фінансових активів від фізичних осіб;

проект Закону України **"Про довірче управління фінансовими активами"** (реєстраційний номер 2167-1 від 06.03.08), який розроблено з метою визначення правових засад здійснення операцій з довірчого управління фінансовими, у тому числі грошовими коштами, в рамках надання фінансової послуги з довірчого управління фінансовими активами. Законопроектом встановлюються вимоги до договорів з довірчого управління, встановлюються

права та обов'язки довірителя та довіреної особи (комерційного банку та компанії з довірчого управління - небанківської фінансової установи);

проект Закону України **"Про внесення змін до Закону України "Про страхування"** (аграрне страхування) (реєстраційний номер 3248 від 03.10.08), метою якого є встановлення у Законі України "Про страхування" виду добровільного страхування сільськогосподарських ризиків, в тому числі страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, врожаю зернових культур і цукрових буряків, а також сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, хутрових звірів, бджолосімей, риби та інших водних живих ресурсів;

проект Закону України **"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації"** (реєстраційний номер 2256 від 20.03.08), прийняття якого сприятиме створенню централізованих джерел підтримання ліквідності кредитних спілок, а також ринкової інфраструктури, покликаної мінімізувати їхні операційні та фінансові ризики.

2. Протягом 2009 року Кабінетом Міністрів України було прийнято низку актів, розробником яких виступала Держфінпослуг:

з метою вдосконалення системи захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг та забезпечення її ефективності розроблена та схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.09.09 № 1026-р **Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні**. Концепцією передбачається вдосконалення механізму забезпечення захисту прав споживачів, підвищення рівня інституціональної (адміністративної) спроможності органів, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, прозорості діяльності небанківських фінансових установ, поінформованості та відповідно інформаційної захищеності споживачів;

розпорядження Кабінету Міністрів України **"Про затвердження плану заходів на 2009 рік, спрямованих на вдосконалення нормативно-правових актів у сфері фінансування будівництва житла"** від 03.09.09 № 1043-р, яке розроблено на виконання пункту 6 Плану першочергових заходів з виконання Указу Президента України від 04.02.08 № 89 "Про невідкладні заходи щодо розв'язання проблеми забезпечення житлом інвесторів, які зазнали збитків внаслідок діяльності групи будівельних компаній "Еліта-центр", затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.02.08 № 258-р "Про утворення комісії з розв'язання проблеми забезпечення житлом інвесторів, які зазнали збитків внаслідок діяльності групи будівельних компаній "Еліта-центр".

Метою розробки зазначеного розпорядження було затвердження плану заходів щодо вдосконалення нормативно-правових актів у сфері фінансування будівництва житла. Реалізацією цього акта заплановано забезпечити необхідні

умови для гарантування захисту прав громадян у процесі інвестування будівництва житла;

постанова Кабінету Міністрів України **"Питання державного регулювання діяльності бюро кредитних історій"** від 04.11.09 № 1174 розроблена на підставі прийняття Закону України від 04.03.09 № 1062-VI "Про внесення змін до Закону України "Про організацію формування та обігу кредитних історій", згідно з яким уповноваженим органом з питань державного регулювання бюро кредитних історій визначено спеціально уповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

Постанова розроблена з метою забезпечення виконання Держфінпослуг функцій уповноваженого органу з державного регулювання діяльності бюро кредитних історій шляхом внесення змін до переліку органів ліцензування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.00 № 1698, визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 07.12.05 № 1174 "Питання уповноваженого органу з державного регулювання діяльності бюро кредитних історій" та внесення зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 13.05.09 № 464 "Про затвердження граничної чисельності працівників апарату центральних органів виконавчої влади і підпорядкованих їм територіальних органів та інших державних органів" у частині зменшення граничної чисельності працівників Міністерства юстиції України та відповідного збільшення граничної чисельності працівників Держфінпослуг на 3 одиниці;

постанова Кабінету Міністрів України **"Про затвердження Методики розрахунку вартості чистих активів фондів операцій з нерухомістю"** від 19.08.09 № 893 розроблена відповідно до частини п'ятої статті 33 Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю". Постановою передбачається встановлення єдиних вимог, яких повинні дотримуватись управителі фондів операцій з нерухомістю (далі – ФОН), щодо порядку розрахунку управителем вартості чистих активів, оцінки активів та зобов'язань ФОН, форми складання довідки про вартість чистих активів ФОН, а також порядку контролю за визначенням вартості чистих активів, що у свою чергу дозволило вдосконалити розрахунок величин доходу власників сертифікатів ФОН, винагороду управителю ФОН тощо;

з метою забезпечення рівних умов для економічної конкуренції у сфері державного страхування окремих категорій працівників (працівників прокуратури, народних депутатів України, службових осіб державної контрольно-ревізійної служби в Україні), підвищення їхнього соціального захисту, та враховуючи те, що в статутному фонді НАСК "Оранта" відсутня частка державного майна, постановою Кабінету Міністрів України **"Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань обов'язкового державного страхування"** від 19.08.09 № 890 внесено зміни до

деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань обов'язкового державного страхування, згідно з якими страхування зазначених вище категорій працівників може здійснюватися страховиками, які одержали в Держфінпослуг відповідну ліцензію.

3. За власною ініціативою Держфінпослуг розпочато розробку таких законопроектів та актів Кабінету Міністрів України:

проект Закону України **"Про внесення змін до Цивільного кодексу України"** було розроблено з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг у випадку укладення ними договору залучення внесків (вкладів) на депозитні рахунки з кредитною спілкою, та зниження ризику невиконання фінансовими установами зобов'язань перед споживачами фінансових послуг та вдосконалення існуючого механізму державного регулювання сфери фінансових послуг;

для підвищення ефективності тимчасових адміністрацій розроблено проект Закону України **"Про внесення змін до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"**. Законопроект спрямований на захист прав споживачів фінансових послуг та врегулювання діяльності тимчасових адміністраторів небанківських фінансових установ, зокрема наближення умов введення інституту тимчасової адміністрації в небанківських фінансових установах до світової практики, а саме використання даного інституту як інструменту відновлення платоспроможності фінансової установи;

з метою законодавчого запровадження ефективних механізмів щодо попередження фактів поширення недобросовісної реклами на ринках фінансових послуг, зокрема, банківських, страхових, інвестиційних послуг, послуг у сфері накопичувального пенсійного забезпечення та інших послуг, визначених Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" розроблено проект Закону України **"Про внесення змін до деяких законів України щодо реклами у сфері фінансових послуг"**.

Законопроектом передбачається внесення змін та доповнень до Законів України "Про рекламу" та "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг". Зокрема, змінами пропонується визначити поняття реклами та рекламодавців реклами у сфері фінансових послуг, вимоги до рекламної інформації у сфері фінансових послуг; заборонити поширення інформації, що містить неправдиві відомості про діяльність у сфері фінансових послуг, а також встановити відповідальність та визначити порядок застосування заходів впливу за порушення законодавства про рекламу у сфері фінансових послуг;

на виконання пункту 121 орієнтовного плану законопроектних робіт, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.02.09 № 185-р., розроблено проект Закону України **"Про внесення змін до Закону**

України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” з метою забезпечення міжнародної співпраці між органами регулювання ринків фінансових послуг, ефективного виконання відповідними органами покладених на них завдань і функцій, а також чіткого правового поля, яке гарантує збереження цими органами конфіденційних відомостей про клієнтів піднаглядних установ;

з метою забезпечення нормального функціонування ринків фінансових послуг, захисту прав споживачів фінансових послуг в умовах існування кризових явищ, надання можливості Держфінпослуг вживати оперативні заходи реагування на кризові явища на ринках фінансових послуг, забезпечення оперативного прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на попередження та подолання кризових явищ, розроблено проект Закону України **“Про внесення змін до статті 3 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”**, яким передбачається виведення здійснення розробки і затвердження нормативно-правових актів щодо ринків фінансових послуг, які спрямовані на виконання повноважень, визначених пунктом 1 частини першої статті 28 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та мають обмежений строк дії, з-під дії Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”;

проект Закону України **“Про внесення змін до статті 2 Закону України “Про страхування”** розроблений у рамках реалізації Плану антикризових заходів у сфері діяльності небанківських фінансових установ, піднаглядних Держфінпослуг, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 24.04.09 № 276. Законопроект спрямований на підвищення ефективності участі вітчизняних страховиків у міжнародних страхових відносинах, забезпечення можливості виконання страховиками-резидентами своїх зобов’язань перед споживачами послуг в умовах впливу фінансової кризи на страховий сектор України, удосконалення вимог до умов, за яких страховик-нерезидент має право здійснювати страхову діяльність в Україні;

для вдосконалення регулювання діяльності аварійних комісарів розроблено проект Закону України **“Про внесення зміни до статті 36 Закону України “Про страхування”**;

проект Закону України **“Про внесення змін до деяких законів України (щодо надання відомостей з Державного реєстру фізичних осіб-платників податків та інших обов’язкових платежів до бюро кредитних історій”** розроблено з метою вдосконалення державного регулювання діяльності бюро кредитних історій;

протягом 2009 року Держфінпослуг продовжила роботу з доопрацювання та погодження проекту розпорядження Кабінету Міністрів України **„Про схвалення Стратегії розвитку фінансового сектора України до 2015 року”**, яка визначає основні проблеми та пріоритетні напрями державної політики на

середньострокову перспективу, формулює головні завдання правового та інституційно-організаційного характеру, що спрямовані на розбудову конкурентоспроможного фінансового ринку як цілісної системи та його основних складових, з урахуванням національних інтересів та соціально-економічних потреб країни;

з метою приведення Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України у відповідність до чинного законодавства, розроблений проект постанови Кабінету Міністрів України **"Про затвердження Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України"**. Метою розробки стала необхідність систематизації завдань, функцій та прав Держфінпослуг, які зазнали змін з часу затвердження Указом Президента України від 04.04.03 № 292 Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України, а також визначення норм щодо особливостей роботи Держфінпослуг за колегіальним принципом;

Держфінпослуг спільно із заінтересованими органами виконавчої влади було підготовлено проект розпорядження Кабінету Міністрів України **"Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні"**;

з метою створення дієвого механізму подолання тимчасових фінансових труднощів кредитних спілок Держфінпослуг було утворено робочу групу з опрацювання системи підтримки ліквідності та платоспроможності кредитних спілок, до складу якої увійшли представники Держфінпослуг, Міністерства фінансів України, Національного банку України та ВАТ "Ощадбанк". За результатами роботи зазначеної робочої групи було розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України **"Про заходи щодо захисту інтересів вкладників кредитних спілок та підтримки ліквідності і платоспроможності кредитних спілок"**;

проект постанови Кабінету Міністрів України **"Про внесення зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2005 року № 286"** розроблено на підставі внесення змін до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю". Проектом передбачається встановлення разового розміру плати за видачу ліцензії на проведення страхування майнових ризиків за договором про участь у фондї фінансування будівництва;

на виконання пункту 12 частини першої статті 36 Закону України "Про страхування" та реалізації абзацу п'ятого частини п'ятої розділу 3 Концепції розвитку страхового ринку України до 2010 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.08.05 № 369-р, розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України **"Про внесення змін до Типового положення про організацію діяльності аварійних комісарів"**, який спрямовано на

вдосконалення діяльності аварійних комісарів, що провадять діяльність на страховому ринку;

Держфінпослуг як співвиконавець брала участь у розробленні проекту постанови Кабінету Міністрів України **"Про внесення змін і доповнень до Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті"**.

3.2. Нормотворча робота

З питань загального характеру

З метою вдосконалення регулювання діяльності з надання фінансових послуг, усунення прогалини в законодавстві щодо віднесення операцій з фінансовими активами до фінансової послуги факторингу, віднесення до фінансової послуги операцій з придбання іпотечних активів та/або набуття права вимоги за забезпеченими іпотекою кредитами (позиками), які здійснюються з метою випуску іпотечних цінних паперів відповідно до Законів України „Про іпотеку”, „Про іпотечні облігації” та „Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати”, забезпечення прозорості здійснення операцій з фінансовими активами в правовому полі при укладанні цивільно-правових договорів розроблено розпорядження Держфінпослуг від 03.04.09 № 231 **"Про віднесення операцій з фінансовими активами до фінансових послуг"**. Розпорядження зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23.04.09 за № 373/16389.

Прийняття цього розпорядження зумовлено необхідністю забезпечення однозначного розуміння операцій з фінансовими активами, які можуть здійснюватися при наданні фінансової послуги факторингу небанківською фінансовою установою шляхом укладання договору факторингу.

З метою забезпечення захисту інтересів споживачів фінансових послуг, врегулювання порядку застосування заходів впливу та приведення у відповідність норм Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу до положень Кодексу адміністративного судочинства України розроблено розпорядження Держфінпослуг **"Про затвердження Змін до Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу"** від 08.10.09 № 739, зареєстроване у Міністерстві юстиції України 10.12.09 за № 1193/17209.

Основними цілями розробки та затвердження цього розпорядження є:

- забезпечення захисту прав осіб, щодо яких застосовуються заходи впливу;

- встановлення єдиного порядку звернення до суду за захистом прав, свобод та інтересів особи;

- вдосконалення порядку застосування заходів впливу за порушення вимог законодавства про фінансові послуги.

З метою вдосконалення системи сертифікації осіб, які мають намір здійснювати професійну діяльність з тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи, було розроблено розпорядження Держфінпослуг від 15.10.09 № 753 **"Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04.11.09 за № 1021/17037.

Внесені зміни сприятимуть:

- вдосконаленню державного регулювання в частині встановлення вимог до кваліфікації кандидатів на отримання сертифіката Держфінпослуг на право здійснення тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи та контролю відповідності рівня кваліфікації тимчасових адміністраторів покладеним на них повноваженням;

- розширенню кола осіб, які можуть претендувати на отримання сертифіката Держфінпослуг на право здійснення тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи;

- ефективному виконанню призначеними Держфінпослуг тимчасовими адміністраторами покладених на них повноважень;

- недопущенню до діяльності з тимчасової адміністрації фінансових установ непідготовлених та некомпетентних осіб.

У сфері забезпечення діяльності страхового ринку

З метою узгодження нормативно-правових актів, що регулюють здійснення страхової діяльності, зокрема, положень Ліцензійних умов здійснення страхової діяльності, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 28.08.03 № 40, з нормами Цивільного кодексу України Держфінпослуг було прийнято розпорядження від 25.06.09 № 504 **"Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження страхової діяльності"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 09.09.09 за № 843/16859.

Внесені зміни узгодили положення Ліцензійних умов провадження страхової діяльності зі статтями 144, 151, 155 Цивільного кодексу України щодо формування статутного капіталу акціонерного товариства та товариства з додатковою відповідальністю, а також щодо визначення вартості чистих активів зазначених товариств.

З метою визначення порядку та правил створення Будівельного страхового пулу було розроблено розпорядження Держфінпослуг від 09.07.09 № 542 **"Про затвердження Положення про Будівельний страховий пул"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.09.09 за № 768/16784. За допомогою цього регуляторного акта страховики-резиденти, які в установленому порядку отримали ліцензію на проведення обов'язкового страхування майнових ризиків за договором про участь у фонді фінансування

будівництва та/або ліцензію на проведення обов'язкового страхування будівельно-монтажних робіт забудовником відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю", зможуть створити Будівельний страховий пул.

Прийняття регуляторного акта позитивно позначиться на регулюванні відносин у сфері страхування будівельно-монтажних ризиків і дасть можливість укласти договори обов'язкового страхування майнових ризиків за договором про участь у фонді фінансування будівництва відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю" та обов'язкового страхування будівельно-монтажних робіт забудовником відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю".

З метою забезпечення стабільності діяльності страховиків, забезпечення можливості виконання страховиками своїх зобов'язань та захисту прав споживачів послуг у сфері страхування в умовах впливу фінансової кризи на страховий сектор України, Держфінпослуг було прийнято розпорядження від 23.07.09 № 576 **"Про затвердження Змін до Правил розміщення страхових резервів із страхування життя"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 09.10.09 за № 948/16964.

Зміни пов'язані, у першу чергу, зі зміною умов інвестування страхових резервів, що виявляється в зниженні обсягу якісних та ліквідних інструментів, прийнятих для інвестування коштів страхових резервів. Внесені зміни забезпечать стабільність діяльності страховиків, можливість виконання страховиками своїх зобов'язань та захист прав споживачів послуг у сфері страхування в умовах впливу фінансової кризи на страховий сектор України.

Прийняття проекту розпорядження Держфінпослуг від 06.08.09 № 606 **"Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України"**, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.09.09 за № 835/16851, зумовлено необхідністю приведення у відповідність до вимог законодавства розпорядження Держфінпослуг від 13.11.03 № 124 "Про порядок формування статутного фонду страховика цінними паперами" та Положення про особливості забезпечення правонаступництва за укладеними договорами страхування у разі реорганізації страховиків, яке затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 04.06.04 № 913.

З метою передбачення права провадження посередницької діяльності у страхуванні (перестрахованні) не тільки страховими та/або перестраховими брокерами, які внесені до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів та виконують вимоги розділу 3 Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів (затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від

28.05.2004 № 736), а й страховими та/або перестраховими брокерами-нерезидентами, які в установленому порядку письмово повідомили Держфінпослуг про намір здійснювати діяльність на території України, Держфінпослуг було прийнято розпорядження від 27.08.09 № 652 **"Про внесення змін до Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.09.09 за № 906/16922.

З прийняттям регуляторного акта для внесення інформації до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів документи надаватимуть лише страхові та/або перестрахові брокери-резиденти. Дія регуляторного акта поширюватиметься на страхових (перестрахових) брокерів та на постійні представництва страхових (перестрахових) брокерів-нерезидентів, які здійснюють діяльність на території України відповідно до чинного законодавства, інформація про які внесена до реєстру страхових та перестрахових брокерів станом на 16.05.08.

З огляду на те, що відповідно до рішення Конституційного Суду від 03.12.08 року дії Держфінпослуг щодо встановлення граничних меж величин окремих категорій активів для представлення коштів страхових резервів були визнані правомірними, та з метою вдосконалення регулювання відносин у сфері страхування, забезпечення платоспроможності страховиків та посилення захисту майнових інтересів споживачів страхових послуг шляхом встановлення вимог щодо наявності у страховика достатнього обсягу активів, що відповідають страховим зобов'язанням, Держфінпослуг було прийнято розпорядження від 08.10.09 № 741 **"Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.11.09 за № 1099/17115. Запровадження даного Положення дозволить встановити вимоги до якості активів, які приймаються для забезпечення виконання страхових зобов'язань та встановити відповідність структури активів умовам щодо безпечності, прибутковості, ліквідності та диверсифікованості.

Розпорядження Держфінпослуг від 05.11.09 № 807 **"Про внесення змін до Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.11.09 за № 1139/17155, розроблено відповідно до Закону України від 16.11.2006 № 357-V "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" (з урахуванням Закону України від 31.05.2007 № 1110-V "Про внесення змін до Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування"), яким скасовано вимогу щодо надання послуг страховими та/або перестраховими брокерами-нерезидентами лише через

постійні представництва, а натомість встановлено вимогу до страхових та/або перестрахових брокерів-нерезидентів письмово повідомляти Держфінпослуг про намір здійснювати діяльність на території України.

Зазначеними змінами передбачено право провадження посередницької діяльності у страхуванні (перестраховуванні) не тільки страховими та/або перестраховими брокерами, які внесені до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів та виконують вимоги розділу 3 Положення, а й страховими та/або перестраховими брокерами-нерезидентами, які в установленому порядку письмово повідомили Держфінпослуг про намір здійснювати діяльність на території України.

У сфері кредитної кооперації

З метою впорядкування механізму складання кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками звітних даних щодо їх діяльності та подання їх до Держфінпослуг було розроблено розпорядження Держфінпослуг від 12.03.2009 № 167 **"Про затвердження Змін до розпорядження Держфінпослуг від 25.12.2003 № 177 та про скасування деяких нормативно-правових актів Держфінпослуг"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.03.09 за № 265/16281.

Внесені зміни сприятимуть:

- удосконаленню форми та процедури складання кредитними спілками звітних даних;
- встановленню вимоги до звітних даних кредитних спілок;
- встановленню вимоги до відображення кредитними спілками операцій;
- посиленню захисту майнових інтересів членів кредитних спілок;
- переходу на рівень європейського законодавства в цій сфері діяльності;
- проведенню моніторингу відтоку капіталу за результатами щоквартальної звітності кредитних спілок, що дасть змогу виявляти порушення законодавства та застосовувати відповідні заходи впливу;
- за умов фінансової кризи зменшенню витрат кредитних спілок на встановлення нової версії програмного забезпечення для складання звітності, що подається в Держфінпослуг.

У зв'язку з фінансовою кризою, що призвела до зростання неплатежів за кредитними договорами і, як наслідок, до збільшення прострочених кредитів, виникла необхідність до приведення нормативів якості активів до реалій сьогодення. З цією метою Держфінпослуг розроблено розпорядження від 19.03.09 № 200 **"Про внесення змін до Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.04.09 за № 348/16364.

Запровадження передбачених розпорядженням змін надасть можливість Держфінпослуг здійснювати адекватний з урахуванням реалій сьогодення та ефективний контроль за діяльністю кредитних спілок, зокрема дозволить:

- конкретизувати, що належить до внесків (вкладів) на депозитні рахунки до запитання;
- конкретизувати строки, за яких кредитна спілка має відносити кредити до певних рівнів прострочення;
- здійснювати повернення кредитними спілками додаткових пайових внесків їхнім членам не тільки через касу таких кредитних спілок, а й на рахунок членів кредитних спілок у банку;
- пролонговувати кредити кредитними спілками у зв'язку з фінансовою кризою без погіршення їхнього фінансового стану;
- реалізувати беззбитковий результат провадження діяльності кредитними спілками у зв'язку зі зменшенням тягаря, пов'язаного з формуванням резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок у зв'язку зі зміною порядку його формування.

Розпорядженням Держфінпослуг від 25.06.09 № 505 **"Про внесення змін до Переліку внутрішніх положень та процедур кредитної спілки"**, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.07.09 за № 630/16646, врегульовується невідповідність положень Переліку внутрішніх положень та процедур кредитної спілки з вимогами чинного законодавства України.

Розпорядженням Держфінпослуг від 02.07.09 № 529 **"Про затвердження Змін до Положення про внесення інформації про кредитні спілки до Державного реєстру фінансових установ"**, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.08.09 за № 723/16739, вносяться зміни з метою доповнення розділів Положення про внесення інформації про кредитні спілки до Державного реєстру фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 22.06.04 № 1099, уточнюючими пунктами для уникнення неоднозначності в трактуванні вимог до документів, що подаються для внесення інформації про кредитну спілку та її відокремлених підрозділів до Державного реєстру фінансових установ.

З метою вдосконалення регулювання діяльності з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів кредитними установами, зокрема уточнення вимог до документів, що подаються для отримання ліцензії та підвищення вимог щодо власного капіталу (за винятком субординованого боргу), необхідного для отримання ліцензії, розроблено розпорядження Держфінпослуг від 29.10.09 № 790 **"Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження діяльності з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів кредитними установами"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12.01.10 за № 8/17303. Із впровадженням передбачених розпорядженням змін збільшено вимогу до власного капіталу кредитних

установ та встановлено більш чіткі вимоги до документів, потрібних для видачі ліцензії.

Розпорядженням Держфінпослуг від 26.11.09 № 892 **"Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України"**, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.12.09 за № 1214/17230, внесено зміни до Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 25.12.03 № 177, та до Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 16.01.04 №7.

Зміни розроблено з метою уникнення витрат на заміну та обслуговування програмного забезпечення в умовах фінансово-економічної кризи для подання звітних даних кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Держфінпослуг. Разом з тим, запропонованими змінами переноситься термін подання звітних даних кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками за новими формами та через веб-інтерфейс на офіційному сайті Держфінпослуг у режимі он-лайн.

У сфері недержавного пенсійного забезпечення

З метою встановлення процедури погодження рішення щодо тимчасового припинення сплати пенсійних внесків за власні кошти до корпоративного або професійного пенсійного фонду, а також захисту майнових прав та інтересів учасників корпоративних та професійних пенсійних фондів, Держфінпослуг було прийнято розпорядження від 17.09.09 № 682 **"Про затвердження Порядку розгляду та погодження Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України проектів рішень щодо тимчасового припинення сплати пенсійних внесків"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.10.09 за № 953/16969. Дія регуляторного акта поширюється на корпоративні та професійні пенсійні фонди, юридичних осіб, що входять до складу засновників корпоративного або професійного пенсійного фонду або є роботодавцями - платниками корпоративного пенсійного фонду, а також юридичних осіб, що є одноосібними засновниками корпоративного фонду, професійних адміністраторів, осіб, що здійснюють управління активами, зберігачів та учасників корпоративних та професійних пенсійних фондів.

Розпорядженням Держфінпослуг від 24.09.09 № 701, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.10.09 за № 983/16999, затверджені **зміни до Положення про провадження діяльності з адміністрування недержавного пенсійного фонду**, яке затверджене розпорядженням Держфінпослуг від 20.07.2004 № 1660. Запровадженими змінами, зокрема, визначається єдиний порядок щоденного розрахунку чистої вартості одиниці пенсійних внесків.

Зміни дозволять підвищити ефективність здійснення Держфінпослуг нагляду за діяльністю адміністраторів та дотриманням ними вимог до порядку ведення персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів, а також впорядкувати вимоги до індивідуального пенсійного рахунку; до облікових журналів у системі персоніфікованого обліку; до порядку роботи з вхідними та вихідними документами; до укладання пенсійного контракту; до обліку пенсійних внесків; до здійснення пенсійних виплат; до порядку проведення операцій у системі персоніфікованого обліку. Такий підрахунок дозволив державному регулятору та учасникам недержавного пенсійного забезпечення оцінити дохідність кожного недержавного пенсійного фонду та здійснювати порівняльний аналіз їхньої діяльності. Це, у свою чергу, сприяє як існуючим, так і потенційним учасникам недержавного пенсійного забезпечення при обранні ними пенсійного фонду, оцінці його дохідності, а самим недержавним пенсійним фондам коригувати стратегію управління коштами своїх учасників.

Розпорядженням Держфінпослуг від 01.10.09 № 717, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 10.12.09 за № 1194/17210, затверджені додаткові **зміни до Положення про провадження діяльності з адміністрування недержавного пенсійного фонду**, яке затверджене розпорядженням Держфінпослуг від 20.07.2004 № 1660 (щодо участі громадян України, які працюють за кордоном, у системі недержавного пенсійного забезпечення). Внесеними змінами врегульовано порядок укладення пенсійного контракту з громадянами України, які працюють за кордоном, та процедуру сплати пенсійних коштів до пенсійного фонду в іноземній валюті, що дозволило залучити до системи недержавного пенсійного забезпечення осіб, які перебувають за кордоном, та забезпечити їм дохід понад обов'язкові пенсійні виплати в майбутньому.

З метою вдосконалення процедури внесення інформації про адміністраторів фондів та їхні відокремлені підрозділи до Державного реєстру фінансових установ та посилення захисту майнових прав і інтересів споживачів фінансових послуг - учасників недержавних пенсійних фондів, Держфінпослуг було прийнято розпорядження від 05.11.09 № 806 **"Про затвердження Змін до Положення про внесення до Державного реєстру фінансових установ інформації про адміністраторів недержавних пенсійних фондів"**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.01.10 за № 42/17337 .

У сфері забезпечення діяльності фінансових компаній

З метою вдосконалення нормативного забезпечення діяльності фінансових компаній у 2009 році було розроблено розпорядження Держфінпослуг від 07.07.09 № 532 **"Про затвердження Порядку підготовки та надання звітності забудовником управителю ФФБ за кожним об'єктом**

будівництва", зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.08.09 за № 722/16738.

Метою розроблення Порядку підготовки та надання звітності забудовником управителю ФФБ за кожним об'єктом будівництва є вдосконалення контролю з боку управителів ФФБ – банків та небанківських фінансових установ як довірчих власників коштів, переданих фізичними та юридичними особами для фінансування спорудження житла, за забудовниками, з якими укладено договори на спорудження об'єктів будівництва.

У цілому запровадження зазначеного Порядку дозволить отримати більш дієвий контроль за використанням забудовниками, з якими укладено договори на спорудження об'єктів будівництва, коштів довірителів ФФБ за тими об'єктами інвестування, куди вони вкладали кошти.

Розділ IV. Нагляд за діяльністю фінансових установ та застосування заходів впливу. Захист інтересів споживачів фінансових послуг

У 2009 році у складі Держфінпослуг, внаслідок структурної реорганізації, активно розпочав діяльність департамент *тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ*, до завдань якого включено нагляд за фінансовими установами, у яких спостерігаються ознаки неплатоспроможності.

З метою оздоровлення фінансового стану фінансових установ та приведення їхньої діяльності у відповідність із вимогами законодавства про фінансові послуги, крім заходів впливу, які звичайно застосовуються Держфінпослуг, затверджено плани відновлення фінансової стабільності 5 кредитних спілок, введено 4 тимчасові адміністрації – у 3 кредитних спілках та 1 страховій компанії, застосовано заходи впливу у формі вимоги скликання позачергових загальних зборів учасників 7 фінансових установ, розпочато практику застосування заходу впливу у вигляді порушення питання про ліквідацію установи.

Було введено тимчасову адміністрацію, призначену Комісією, у кредитну спілку „Український Фінансовий Союз”. За короткий проміжок часу функціонування цієї тимчасової адміністрації вдалося досягти чималих успіхів у відновленні документації, якою підтверджується право вимоги до боржників за кредитними договорами, укладеними цією кредитною спілкою, оптимізовано адміністративні витрати та забезпечено проведення позачергових загальних зборів членів спілки і обрання нових органів управління кредитної спілки „Український Фінансовий Союз”.

Серед позитивних прикладів, які стали наслідком результативної роботи Комісії, можна відзначити також поліпшення фінансового стану кредитної спілки „Надія”, для якої було затверджено план відновлення фінансової стабільності, а також врегулювання проблемних питань із рядом інших фінансових установ. Внаслідок поліпшення ситуації за результатами вжитих заходів відновлено дію ліцензій 3 фінансовим установам, забезпечено припинення недержавного пенсійного фонду шляхом приєднання.

Нагляд за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг
Держфінпослуг здійснює шляхом проведення виїзних інспекцій та безвиїзних перевірок фінансових установ. Позапланові перевірки проводились на вимогу правоохоронних органів, за результатами аналізу отриманої звітності, у зв'язку з надходженням скарг і звернень громадян та в інших випадках, передбачених законодавством.

Нагляд за страховими компаніями

Протягом року було проведено 695 безвиїзних та 337 виїзних перевірок. За результатами аналізу звітних даних страхових компаній було складено 244 акти про порушення законодавства про фінансові послуги та відповідно 10 актів щодо порушення вимог чинного законодавства страховими та/або

перестраховими брокерами, за результатами проведеної інспекційної діяльності було складено 1032 акти перевірок, виявлено 1361 порушення.

За результатами проваджень у справах до страхових компаній були застосовані такі заходи впливу:

- приписи про усунення порушень вимог законодавства про фінансові послуги – 1168;
- постанови про застосування штрафу – 245 (на суму 1,4 млн. грн.);
- тимчасове зупинення дії ліцензій – 26;
- анулювання ліцензій – 21;
- рішення про виключення з Державного реєстру фінансових установ та анулювання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи – 1.

За результатами проваджень у справах до страхових та/або перестрахових брокерів було застосовано 8 приписів про усунення порушень вимог чинного законодавства та було прийнято 1 рішення про анулювання свідоцтва та виключення з Державного реєстру страхових та перестрахових брокерів.

До основних порушень, які були виявлені в ході проведених перевірок звітності страховиків, стали:

- неподання або несвоєчасне подання до Держфінпослуг звітності, що є порушенням вимог статті 14 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та пункту 2.5 Порядку складання звітних даних страховиків, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 03.02.04 № 39, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.04.04 за № 517/9116 (у редакції розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 15.09.05 № 4619);

- порушення вимог статей 30 та 31 Закону України «Про страхування» в частині порушення вимог щодо платоспроможності, формування та розміщення коштів страхових резервів;

- порушення вимог Ліцензійних умов провадження страхової діяльності, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 28.08.03 № 40, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15.09.03 за № 805/8126;

- порушення вимог Порядку розрахунку резервів незароблених премій, що проводиться за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.07.08 № 671;

- порушення вимог Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 17.12.04 № 3104, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10.01.05 за № 19/10299;

- порушення вимог Правил розміщення страхових резервів зі страхування життя, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 26.11.04 № 2875, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22.12.04 за № 1626/10225;

- ненадання до Держфінпослуг копії оприлюдненої інформації щодо договорів страхування, укладених у системі недержавного пенсійного забезпечення, яка була оприлюднена в періодичних виданнях на виконання вимог статті 53 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» або розповсюджена у вигляді окремих друкованих видань, що свідчить про порушення страховиком вимог чинного законодавства у сфері надання фінансових послуг, що є порушенням пункту 3 розділу III Положення про оприлюднення страховиками інформації щодо договорів страхування, укладених у системі недержавного пенсійного забезпечення, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 15.02.07 № 6817, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.03.07 за № 179/13446;

- порушення пункту 6.12 Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 13.11.03 за № 125 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.12.03 за № 1115/8436, у частині обов'язковості виконання особами вимог рішення про застосування заходів впливу після набрання ним чинності та вимог пункту 2.2 розділу 2 Положення в частині обов'язку страховика письмово повідомити Держфінпослуг про виконання (невиконання) вимог розпорядження (припису) у визначений у розпорядженні (приписі) термін.

Нагляд за кредитними установами

Усього протягом 2009 року було проведено 9 безвиїзних та 169 виїзних перевірок. За результатами перевірок звітних даних кредитних установ було складено 314 актів про порушення законодавства про фінансові послуги, за результатами проведеної інспекційної діяльності було складено 302 акти перевірок та виявлено 1243 порушення.

За результатами розгляду справ щодо виявлених порушень прийнято 671 рішення про застосування заходів впливу, з яких: 233 приписи про усунення порушення, 192 розпорядження про усунення порушення, накладено 150 штрафів (на суму 202,8 тис.грн.), прийнято 85 рішень про тимчасове зупинення дії ліцензії, анульовано 11 ліцензій.

Найпоширенішими порушеннями, що виявлені в ході аналізу звітності суб'єктів нагляду, є:

- недотримання встановлених фінансових нормативів;
- подання звітних даних у неповному обсязі;
- несвоєчасне подання або неподання звітних даних.

Нагляд за установами недержавного пенсійного забезпечення

Протягом 2009 року було проведено 37 безвиїзних та 20 виїзних перевірок, за результатами аналізу звітності з недержавного пенсійного забезпечення було складено 35 актів про порушення законодавства про

фінансові послуги; за результатами проведеної інспекційної діяльності було складено 57 актів перевірок та виявлено 78 порушень.

застосовано приписів – 5;

накладено постанов про застосування штрафу – 30 (на загальну суму 60,1 тис. гривнів);

прийнято 2 рішення про тимчасове зупинення дії ліцензії, анульовано 1 ліцензію.

Основними порушеннями у звітності з недержавного пенсійного забезпечення у 2009 році були:

- недотримання встановлених законодавством строків подання звітності про діяльність недержавних пенсійних фондів та про здійснення діяльності адміністраторів недержавних пенсійних фондів, а також подання звітності не в повному обсязі;

- невідповідність поданих суб'єктами нагляду форм звітності з недержавного пенсійного забезпечення даним бухгалтерського та персоналізованого обліку;

- неподання адміністратором інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду до Держфінпослуг, що повинна бути оприлюднена шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації у встановлені строки;

- неподання до Держфінпослуг суб'єктами нагляду письмових повідомлень та відповідних підтверджувальних документів після застосування санкцій іншими органами державної влади в зазначені законодавством строки відповідно до Положення про Державний реєстр фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 28.08.03 № 41, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.09.03 за № 797/8118.

Нагляд за фінансовими компаніями

Усього протягом 2009 року було проведено 61 виїзну перевірку, складено 188 актів про порушення законодавства про фінансові послуги за результатами аналізу звітних даних, за результатами проведеної інспекційної діяльності було складено 116 актів перевірок та виявлено 189 порушень.

У результаті перевірок звітності суб'єктів нагляду виявлено 518 порушень законодавства та застосовано 219 заходів впливу шляхом накладення штрафів (160 постанов) на загальну суму 177,6 тис. грн. та прийняття розпоряджень щодо усунення порушень (59 розпоряджень) відповідно до законодавства.

За результатами проведеної інспекційно-наглядової діяльності застосовано заходів впливу – 111, з них накладено штрафів на суму 180,9 тис. грн., прийнято 1 рішення про тимчасову зупинку ліцензії.

Узагальнена інформація щодо виявлених порушень за результатами аналізу звітних даних наведена в таблиці, поданій нижче.

Таблиця 3.
Узагальнена інформація щодо виявлених порушень
за результатами аналізу звітних даних

Учасники ринку фінансових послуг	Складено актів	Виявлено порушень	Застосовано заходів впливу
Фінансові компанії	38	95	37
Лізингодавці	54	154	54
Ломбарди	96	269	128
Усього	188	518	219

Найпоширенішими порушеннями, що виявлені в ході аналізу звітності суб'єктів нагляду, є:

- ненадання звітності в обсягах та у строки, встановлені нормативними документами Держфінпослуг;
- надання в звітності недостовірної та суперечливої інформації.

Претензійно-позовна робота на ринках фінансових послуг

Протягом 2009 року структурними підрозділами Держфінпослуг передано на виконання 109 справ на суму 819,9 тис. грн. з питань невиконання фінансовими установами обов'язку сплатити до Державного бюджету України штраф, застосований Держфінпослуг за порушення вимог законодавства у сфері надання фінансових послуг.

З переданих матеріалів було підготовлено і передано для примусового стягнення до суду 72 позови на загальну суму 654,9 тис. грн. Направлено листи до регіональних прокурорів з проханням стягнути в примусовому порядку в інтересах держави в особі Держфінпослуг 37 проектів позовних заяв на суму 165 тис. гривнів.

За заявленими позовами Держфінпослуг судами першої інстанції станом на 31.12.09 розглянуто 31 позов. За результатами розгляду задоволено позовні вимоги Держфінпослуг щодо примусового стягнення з фінансових установ штрафів на загальну суму 113,3 тис. грн. В процесі розгляду у суді за позовами Держфінпослуг перебуває 34 справи на суму 177,5 тис. грн.

Станом на 31.12.09 у Держфінпослуг відсутня інформація про результати розгляду справ у судах першої інстанції за позовами прокуратури за 24 справами на суму 80,8 тис. грн.

Протягом 2009 року на виконання до Держфінпослуг надійшло 219 судових позовів, у яких Держфінпослуг мала матеріально-правову заінтересованість у результатах вирішення справи. У 154 судових позовах із зазначених вище Держфінпослуг брала участь як відповідач, а в 65 судових позовах – як третя особа.

Станом на 31.12.09 із позовів, що надійшли протягом 2009 року, розглянуто судами першої інстанції – 81. З них відмовлено в задоволенні

позовних вимог – 46. Оскаржено Держфінпослуг до суду апеляційної інстанції рішення судів першої інстанції за 34 справами.

Робота зі зверненнями громадян

З метою підвищення ефективності роботи зі зверненнями громадян у Держфінпослуг відповідними наказами Голови регламентується організація роботи з реалізації права громадян на звернення та особистий прийом (встановлено графік особистого прийому громадян керівництвом), розроблено і впроваджено критерії оцінки роботи зі зверненнями громадян.

За період з 01.01.09 по 31.12.09 до Держфінпослуг надійшло 10529 звернень, з яких: від Секретаріату Президента України – 212, Кабінету Міністрів України – 731, Верховної Ради України – 85, від інших центральних органів виконавчої влади – 1817 та безпосередньо від громадян – 7585. Розглянуто керівництвом на особистому прийомі 99 звернень громадян.

Порівняно з 2008 роком у 2009 році кількість звернень громадян, що надійшли до Держфінпослуг, збільшилась на 7824 документи, або на 292%.

У 2009 році надійшло 407 колективних звернень, що становить 4 % від загальної кількості звернень. Порівняно з минулим роком кількість колективних звернень збільшилась утричі (у 2008 році їх було 123). За звітний період надійшло 528 повторних звернень, що становить 5,5% від загальної кількості, що менше, ніж у попередньому році (у 2008 було 175 звернень, що становило 6,5% від загальної кількості звернень).

Основна причина повторних звернень полягає в тому, що Держфінпослуг може вирішувати питання тільки в межах своєї компетенції та наданих їй повноважень. Так, згідно зі статтею 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами.

Кількість звернень щодо роботи страхового ринку у 2009 році становить 5167 документів (для порівняння: у 2008 році – 1323). Більшість звернень стосувалась роботи 3 страхових компаній, а саме: Закритого акціонерного товариства Фінансової групи "Страхові традиції" (м. Київ), Закритого акціонерного товариства "Страхова компанія "Галактика" (м. Київ), Акціонерного страхового товариства „Вексель” (м. Київ).

Також складна ситуація у 2009 році відчувалася на ринку кредитних спілок. Кількість звернень громадян щодо діяльності кредитних спілок у 2009 році становила 4384 документи (для порівняння: у 2008 році – 884 документи). Більшість звернень на ринку кредитних спілок стосується кредитних спілок, які не в змозі виконати зобов'язання перед своїми членами. Так, у 45 кредитних спілках були введені тимчасові адміністрації. Найбільше звернень громадян у 2009 році надійшло на діяльність таких кредитних товариств: КС «Перше кредитне товариство» (м. Одеса), КС «Морське кредитне товариство» (м. Одеса), КС «Спілка пенсіонерів України» (Одеська обл.), КС «Південна» (м. Сімферополь), КС «Україна» (м. Одеса), Кредитна спілка „Надія" (м. Львів).

Від громадян у 2009 році надійшло 843 звернення стосовно діяльності фінансових компаній (для порівняння: у 2008 році надійшло 214 звернень). Протягом 2009 року надійшло 123 звернення громадян щодо діяльності установ недержавного пенсійного забезпечення (для порівняння: у 2008 році – 12 звернень).

За результатом розгляду звернень наглядовими департаментами було проведено більше 3018 позапланових перевірок. До порушників застосовувались заходи впливу у вигляді розпоряджень про усунення порушень, приписів, накладання штрафів, рішень про тимчасове зупинення дії ліцензії на провадження діяльності, рішень про анулювання ліцензій. Так, сума стягнень до Державного бюджету України у 2009 році становила близько 1,5 млн. гривень.

Основні питання (типові), які порушувались у зверненнях громадян, стосувались:

- виплат страхового відшкодування внаслідок дорожньо-транспортних пригод;
- оскарження дій довірчих товариств;
- врегулювання договірних відносин із фінансовими установами;
- повернення вкладів та відсотків по вкладах небанківськими фінансовими установами;
- недотримання кредитними установами фінансових нормативів діяльності;
- питань укладання кредитних договорів;
- питань наявності конфлікту інтересів між особами, що входять до складу органів управління фінансових установ;
- відсутності фінансових установ за місцезнаходженням.

Аналізуючи соціально-професійний стан заявників та основних питань, що ними порушувались, можна зробити висновок:

- звернення людей похилого віку (пенсіонерів) в основному стосуються повернення вкладів та виплат відсотків по вкладах;
- звернення людей молодих та середнього віку стосуються отримання страхових відшкодувань, відсотків по вкладах, кредитів.

Розділ V. Діяльність у сфері фінансового моніторингу

Протягом 2008 – 2009 років в Україні проходив III раунд оцінки ефективності функціонування системи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму в Україні, що проводився експертами Спеціального Комітету Ради Європи MONEYVAL та Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів FATF.

За результатами III раунду оцінки України експертами Спеціального комітету Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів MONEYVAL було надано рекомендації щодо вдосконалення системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму. Держфінпослуг разом з іншими заінтересованими державними органами було опрацьовано зазначені рекомендації, які в подальшому були затверджені постановою Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 21.10.09 № 1119 „Про затвердження плану заходів на 2010 рік із запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму”

У цілому експерти MONEYVAL надали позитивну оцінку діяльності Національній системі протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму та відзначили прогрес, досягнутий Україною з моменту проведення II раунду оцінки, що відбувся у 2003 році.

Таблиця 4.
Результати інспекційної діяльності Держфінпослуг щодо суб'єктів первинного фінансового моніторингу

У цілому по ринках	Проведено виїзних перевірок	Складено актів перевірок	Виявлено порушень	Застосовано заходів впливу	
				Розпоряджень про усунення порушень	Накладено штрафів /к-ть (сума)
Страхові компанії	230	230	226	32	98 (510 тис. грн.)
Кредитні спілки	128	128	172	24	51 (49,7 тис. грн.)
Інші кредитні установи	4	4	2	2	2 (2,6 тис. грн.)
Юридичні особи публічного права	7	7	35	6	6 (5,05 тис. грн.)
Фінансові компанії	61	61	36	13	14 (26,7 тис.грн.)
Юридичні особи, що не є	73		74	19	31 (49,1 тис. грн.)

фінансовими установами		73			
Ломбарди	60	60	92	18	23 (30,43 тис. грн)
НПФ	0	0	0	0	0
Адміністратори НПФ	18	18	21	19	10 (12,2 тис.грн)
Усього	581	581	658	133	235 (687,1 тис. грн.)

Розділ VI. Співпраця з іншими органами, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг

З огляду на зростаючу необхідність посилення координації діяльності органів регулювання та нагляду за фінансовими установами та з метою підвищення ефективності реалізації власних наглядових функцій Держфінпослуг здійснює співробітництво з Національним банком України, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Державною податковою адміністрацією в рамках укладених угод про обмін інформацією.

У 2009 році у *співпраці з Національним банком України* розпочато роботу щодо запровадження складання страховими компаніями та недержавними пенсійними фондами грошово-кредитної статистики за секторами економіки відповідно до міжнародних статистичних стандартів.

За результатами такої співпраці підписано Додаткову угоду про внесення змін та доповнень до Протоколу 1 до Угоди про обмін інформацією між Національним банком України та Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України від 29.12.09 № К-3639. Зазначеною Додатковою угодою затверджено форму агрегованого Балансового звіту страхових компаній за секторами економіки для надання Держфінпослуг до Національного банку України з метою складання грошово-кредитної статистики. Крім того, розроблено таблицю відповідності показників агрегованого Балансового звіту страхових компаній за секторами економіки даним звітності страхових компаній, що подається страховиками до Держфінпослуг, та проведено апробацію розрахунків показників Балансового звіту страхових компаній за секторами економіки за результатами діяльності страховиків у першому півріччі та за 9 місяців 2009 року. Аналогічна робота розпочата щодо складання агрегованого Балансового звіту недержавних пенсійних фондів за секторами економіки.

У 2009 році Держфінпослуг зверталась до Національного банку України з питань впливу ініційованих ним заходів на окремі сегменти піднаглядних Держфінпослуг установ, зокрема з метою спільного опрацювання питання рефінансування кредитних спілок, підтримки щодо якого знайдено не було.

Починаючи з 2008 року в ході *співпраці Держфінпослуг та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку* запроваджено практику проведення спільних оперативних нарад. Так, протягом 2009 року було проведено дві наради, на яких обговорювалися питання щодо впровадження Інтегрованої системи обміну інформацією між органами, які здійснюють державний нагляд і контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення, запровадження другого рівня пенсійної реформи – накопичувальної системи

загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а також щодо спільних законодавчих ініціатив Держфінпослуг та ДКЦПФР.

Так, відповідно до рішення спільної оперативної наради ДКЦПФР і Держфінпослуг від 23.12.09 на паритетних засадах створено робочу групу з питань реформування пенсійної системи. До основних завдань такої групи віднесено опрацювання узгоджених позицій щодо внесення змін до Концепції подальшого проведення пенсійної реформи та проекту плану заходів щодо її реалізації.

Розділ VII. Міжнародне співробітництво

Держфінпослуг відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.09.07 № 797-р визначена уповноваженим органом, відповідальним за забезпечення участі в Міжнародній асоціації органів страхового нагляду (IAIS) та Міжнародній організації нагляду за пенсійними фондами (IOPS).

У рамках співробітництва з IOPS Держфінпослуг взято участь у Щорічних зборах та засіданні Технічного комітету Міжнародної організації органів пенсійного нагляду (IOPS), Світовому форумі приватних пенсій, організованому спільно з Організацією економічного співробітництва та розвитку/Міжнародної організації органів пенсійного нагляду (OECD/IOPS). За результатами конференції було прийнято рішення про посилення та вдосконалення в Україні нагляду за системою недержавного пенсійного забезпечення протягом 2010р., підготовку та прийняття нормативно-правових актів для забезпечення переходу до нагляду на основі оцінки ризиків (RBS) – Risk-based Supervision.

У рамках співробітництва з IAIS Держфінпослуг взяла участь у 16-й щорічній конференції Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS) «Страхування як засіб соціально-економічного розвитку», на якій, серед інших питань, були розглянуті уроки світової фінансової кризи. За результатами конференції був зроблений висновок про те, що без належного розвитку страхового ринку в країнах, що розвиваються, неможливий прогрес у соціальному захисті населення і економічному розвитку. Крім того, було зауважено, що нагляд за ринком страхування повинен будуватися на принципах Solvency II, та наголошено на необхідності виділення окремого напрямку «макропруденційний нагляд», введення якого є необхідним для визначення системного ризику фінансових ринків та шляхів його раннього попередження.

Держфінпослуг продовжує роботу, спрямовану на підписання Меморандумів про взаєморозуміння та обмін інформацією з регуляторами фінансового ринку інших країн. Зокрема, у 2009 році Комісія направила заявку до Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS) з метою приєднання до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо співпраці та обміну інформацією, щодо якої розпочато процедуру валідації. Станом на 31.12.09 6 країн - членів IAIS вже приєдналися до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо співпраці та обміну інформацією, а саме: Орган пруденційного нагляду Австралії; Орган грошово-кредитного регулювання Бермудських островів; Комісія з фінансового нагляду Тайваню, Орган страхового нагляду Франції, Федеральний орган нагляду за фінансовими послугами Німеччини та Центральний банк Нідерландів.

Також Держфінпослуг проводила переговори з укладання меморандумів з регуляторами таких країн, як Литва, Австрія, Іспанія, Російська Федерація Казахстан та Єгипет.

Співпраця в рамках проектів міжнародної технічної допомоги
Технічна допомога Світового Банку

Проект «Друга Програма реформування фінансового сектору» (грант Уряду Нідерландів) розпочав свою діяльність у листопаді 2005 року. Метою проекту є надання допомоги Національному банку України та Держфінпослуг у сприянні розвитку надійних і конкурентних ринків фінансових послуг.

Протягом 2009 року ресурси проекту були спрямовані на надання консультаційних послуг для зміцнення інституційного розвитку Держфінпослуг у частині підготовки Стратегії розвитку фінансового сектору на період до 2015 року.

У рамках співробітництва із зазначеним проектом Держфінпослуг 01.10.09 підписано Відомості про проект технічної допомоги та Меморандум взаєморозуміння щодо впровадження другої програми реформування фінансового сектора України.

Крім того, за підтримки проекту було профінансовано участь представників Держфінпослуг у щорічних зборах Міжнародної організації органів пенсійного нагляду (IOPS), OECD/IOPS Світовому форумі, засіданні Технічного комітету IOPS, 16-й щорічній конференції Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS) та Щорічних зборах IAIS.

Технічна допомога Європейського Союзу

У рамках залучення технічної допомоги Європейського Союзу Держфінпослуг взаємодіє з такими проектами:

1. Проект TACIS «Посилення сектору фінансових послуг України» розпочав свою діяльність у вересні 2008 року.

Метою проекту є надання допомоги у створенні надійного, прозорого та стабільного фінансового сектора України, здатного фінансувати економічний та соціальний розвиток, зокрема започаткування всебічної національної стратегії розвитку збалансованого сектора фінансових послуг.

Протягом 2009 року експертами проекту було надано низку рекомендацій та пропозицій щодо здійснення діяльності у сфері фінансових послуг з урахуванням досвіду країн-членів ЄС.

За сприяння проекту організовано проведення для співробітників Держфінпослуг семінарів щодо запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах, на яких були розглянуті питання міжнародних стандартів фінансової звітності та їхній вплив на систему страхування.

Також за підтримки проекту було організовано навчальні поїздки представників Держфінпослуг з метою ознайомлення з досвідом роботи наглядових органів країн-членів ЄС.

2. Проект TACIS „Підтримка страхового сектору в Україні" розпочав свою діяльність у квітні 2006 року. Згідно з реєстраційною карткою проекту термін виконання проекту закінчився 01.04.09.

Метою проекту було надання підтримки розвитку українській страховій галузі в напрямку досягнення європейських стандартів, що застосовуються у комерційній та регулятивній діяльності в в рамках дотримання принципів свободи переміщення капіталу та свободи надання послуг.

За результатами розгляду звіту про результати виконання проекту міжнародної технічної допомоги «Підтримка розвитку страхового сектору» відзначено, що кінцеві результати реалізації проекту в рамках зазначених вище компонентів не були досягнуті в очікуваному розмірі.

Разом з тим, протягом 2009 року проектом було залучено до співпраці з Держфінпослуг міжнародних експертів зі страхування та актуарних питань.

Технічна допомога Агентства міжнародного розвитку Сполучених Штатів Америки

Одним із найактивніших проектів міжнародної технічної допомоги, за якими Держфінпослуг виступає реципієнтом, є проект Агентства міжнародного розвитку Сполучених Штатів Америки (USAID) “Розвиток ринків капіталів”.

Метою даного проекту є надання допомоги Україні у створенні життєздатного та ефективно працюючого фінансового сектора, який сприятиме економічному зростанню та зменшить витрати і ризики стабільної пенсійної реформи.

Співпраця Держфінпослуг з проектом відбувається на підставі Протоколу про співпрацю і технічну допомогу Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України з боку компанії Financial Markets International Inc. Проекту Розвитку ринків капіталу, фінансованого USAID, від 15.12.06.

За підтримки проекту „Розвиток ринків капіталу” було забезпечено участь Держфінпослуг у 2009 році в роботі Міжнародної організації органів пенсійного нагляду (IOPS) і Міжнародної організації органів страхового нагляду (IAIS).

У ході реалізації проекту “Розвиток ринків капіталу” розроблено електронну систему оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів (програмне забезпечення) та придбано сервер для забезпечення роботи програмно-технічного комплексу електронної системи оприлюднення інформації. У власність Держфінпослуг прийнято машину автоматичного оброблення інформації (сервер) та програмне забезпечення (модуль) вивантаження даних недержавних пенсійних фондів з бази даних інформаційної системи Держфінпослуг та оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів на офіційному веб-сайті Держфінпослуг. Електронна система оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів працює за адресою nrf.dfp.gov.ua.

Протягом 2009 року проектом надавалась консультативно-експертна допомога для Держфінпослуг, зокрема з питань організації системи внутрішнього управління в недержавному пенсійному фонді, вироблення рекомендацій та оцінки можливості наступного впровадження зазначених рекомендацій в Україні тощо.

Технічна допомога Канадського агентства міжнародного розвитку (КАМР)

У рамках співпраці з Канадським агентством міжнародного розвитку Держфінпослуг співпрацює з такими проектами:

Проект "Програма зміцнення кредитних спілок в Україні" розпочав свою діяльність у березні 2004 року. Метою проекту є надання допомоги Держфінпослуг з питань налагодження ефективного державного регулювання і нагляду за кредитними установами та сприяння зміцненню інституційного потенціалу первинних кредитних спілок та асоціацій кредитних спілок.

Протягом 2009 року допомога проекту надавалась переважно кредитним спілкам безпосередньо.

Технічна допомога Міжнародної фінансової корпорації

Активна співпраця, що велася з Міжнародною фінансовою корпорацією, мала на меті розвиток правового регулювання страхування сільськогосподарських ризиків, створення умов для вдосконалення управління ризиками в сільському господарстві, вдосконалення діяльності осіб, що проводять діяльність на страховому ринку, шляхом формування стандартів та встановлення вимог щодо їхньої діяльності. Протягом 2009 року Держфінпослуг активно співпрацювала з проектом Міжнародної фінансової корпорації „Розвиток ринку агрострахування в Україні". Держфінпослуг виступає одним із ключових партнерів проекту.

У рамках співробітництва із зазначеним проектом Держфінпослуг була укладена Угода про співпрацю від 02.09.08, якою передбачена робота в напрямку розробки концептуальних програмних документів, що визначають розвиток страхування сільськогосподарських ризиків в Україні, поширення міжнародного досвіду з питань страхування сільськогосподарських ризиків та запровадження регулювання підготовки та сертифікації діяльності осіб, які визначають причини настання страхового випадку та розмір збитків, зокрема, для потреб ринку страхування сільськогосподарських ризиків.

Держфінпослуг плідно співпрацює з проектом у сфері розвитку системи аграрного страхування в Україні.

Протягом 2009 року проектом проводилися семінари, розроблялися документи та надавалися консультації з питань перестрахування катастрофічних сільськогосподарських ризиків та проблем забезпечення ринку страхування сільськогосподарських ризиків в Україні фахівцями, які б

визначали причини настання страхового випадку та розмір збитків, аналізу питань правового регулювання підготовки зазначених фахівців, а також вивчення міжнародного досвіду (а саме досвіду Канади) із зазначених питань.

Експерти проекту залучались до розробки та супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про страхування». Крім того, за сприяння проекту було організовано та профінансовано робочу ознайомлювальну поїздку працівника Держфінпослуг до Канади.

Технічна допомога Федерального Міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (ВМЦ)

Протягом 2009 року Держфінпослуг була залучена до реалізації проекту Німецького товариства технічного співробітництва ГТЦ (GTZ) „Підтримка фінансової діяльності на селі”.

Метою проекту є поліпшення регулятивних умов та фінансового нагляду за «регіональним сектором мікрофінансування», а також надання пропозицій щодо поліпшення фінансових послуг, які відповідають потребам мешканців сільської місцевості.

Проектом протягом року були організовані семінари, конференції та надано пропозиції щодо вдосконалення існуючої нормативної бази і формування нових нормативно-правових актів Держфінпослуг з питань діяльності кредитних установ.

У 2009 році Німецьким товариством технічного співробітництва було надано Держфінпослуг послуги з технічного обслуговування програмного забезпечення «Система автоматизації діловодства та документообігу «Оптіма Стандарт» та ліцензії в кількості 30 штук. Відповідно до плану роботи проектом підготовлено і видано в кількості 400 примірників брошуру для інформування членів кредитних спілок.

Також проектом було підготовлено та організовано освітню поїздку 2 працівників Держфінпослуг до Німеччини та Австрії.

Інформація щодо участі Держфінпослуг у інших проектах зовнішньої технічної допомоги

Держфінпослуг бере також участь у роботі програм ТАІЕХ та Twinning.

У рамках реалізації інструменту ТАІЕХ Держфінпослуг було ініційовано проведення семінару на тему «Аналіз фінансової стійкості небанківських фінансових установ».

На виконання пункту 6 Порядку підготовки та виконання плану залучення зовнішньої допомоги Європейської Комісії у рамках ТАІЕХ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.04.08 № 316, Держфінпослуг направлено пропозиції до проекту Плану залучення зовнішньої допомоги Європейської Комісії в рамках ТАІЕХ на I півріччя 2010 року.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07.02.07 № 154 «Про затвердження Порядку організації роботи з підготовки та реалізації проектів Twinning в Україні» Держфінпослуг було розроблено проектну пропозицію щодо реалізації проекту Twinning на тему «Запровадження системи нагляду на основі оцінки ризиків» та запропоновано подати дану проектну пропозицію на розгляд позачергового засідання Української частини Комітету з питань співробітництва Україна – ЄС і розглянути на засіданні робочої групи з питань координації впровадження інструменту Twinning на початку 2010 року.

Розділ VIII. Сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг

Одним із головних завдань Держфінпослуг є сприяння інтеграції фінансових ринків України в європейський та світовий ринки. Комісія постійно вживає заходів, спрямованих на наближення України до Європейського Співтовариства у сфері фінансових послуг.

Протягом звітнього періоду представники Держфінпослуг брали активну участь у роботі Підкомітету № 1 „Торгівля та інвестиції”, Підкомітету № 2 „Економічні та соціальні питання, фінанси та статистика”, Підкомітету № 3 „Політика в сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері” Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

Крім того, Держфінпослуг систематично долучалась до опрацювання таких проектів угод:

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом;
2. Угода про створення зон вільної торгівлі з Європейським Союзом, Республікою Сінгапур, Республікою Туреччиною, Європейською асоціацією вільної торгівлі, Канадою.

Питанням, яке набуло особливої актуальності після вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ), є створення Зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом та укладання нового базового договору Україна – ЄС. У рамках здійснення діалогу із зазначеного питання представники Держфінпослуг включені до складу делегацій та постійно беруть участь у переговорах.

З метою проведення громадських обговорень питань створення Зони вільної торгівлі Держфінпослуг постійно залучає заінтересовані бізнес-асоціації до обговорення окремих положень проекту Угоди про створення Зони вільної торгівлі.

З метою розширення міжнародних фінансових відносин України з іншими країнами Держфінпослуг опрацьовувались документи щодо приєднання нових країн-кандидатів у рамках СОТ (Російська Федерація, Республіка Сербія, Республіка Чорногорія, Ісламська республіка Іран, Боснія і Герцеговина, Азербайджан, Таджикистан, Узбекистан, Алжир).

Відповідно до Заходів щодо виконання у 2008 році Плану дій Україна – ЄС, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.08.08 № 1072-р, Держфінпослуг у 2009 році була продовжена робота щодо внесення відповідних змін до законодавства для запровадження нагляду за фінансовими установами на консолідованій основі. Зокрема, Держфінпослуг був розроблений проект змін до Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг”, який стосується отримання інформації про власників фінансової установи, подання фінансовими установами консолідованих звітів, розкриття інформації про здійснені протягом

року операції з пов'язаними особами. Також на виконання зазначених заходів прийнято розпорядження Держфінпослуг від 08.10.09 № 741 “Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя”.

Спільно з Міністерством фінансів України та Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва було доопрацьовано проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” (нова редакція), який Кабінет Міністрів України схвалив та подав на розгляд до Верховної Ради України.

Триває робота над розробкою та створенням електронної системи оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів на офіційному веб-сайті Держфінпослуг, яка забезпечуватиме повний та цілодобовий безоплатний доступ користувачів до інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів через мережу Інтернету.

Одним із найважливіших аспектів діяльності Держфінпослуг в напрямку забезпечення євроінтеграційних процесів є реалізація плану заходів щодо виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

У рамках реалізації зазначеної програми Держфінпослуг при розробці нормативно-правових актів здійснює їх аналіз на відповідність директивам Європейського Союзу (*acquis communautaire*).

Протягом 2009 року Держфінпослуг опрацьовувала підходи до здійснення пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами, закріплені у Basel II та Solvency II.

Розділ ІХ. Освітні заходи для учасників ринків фінансових послуг

Питання проведення та координації навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, регулюються Положенням про навчання, перепідготовку, підвищення кваліфікації та складання екзаменів особами, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 25.12.03 № 183 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.01.04 за № 122/8721.

Положення передбачає підвищення кваліфікації керівників (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, голів рад недержавних пенсійних фондів) та головних бухгалтерів фінансових установ, порядок та організацію проведення екзамену на відповідність їхніх знань встановленим Держфінпослуг професійним вимогам.

Підвищення кваліфікації керівників фінансових установ та підвищення кваліфікації головних бухгалтерів фінансових установ здійснюється відповідно до типових програм, затверджених Держфінпослуг.

З навчальними закладами укладаються договори про співробітництво з навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації для осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, та договори про співробітництво з проведення екзаменів для керівників та головних бухгалтерів фінансових установ відповідно до типових програм підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) фінансових установ.

Проведення екзаменів для керівників та головних бухгалтерів здійснюється екзаменаційною (атестаційною) комісією на базі навчальних закладів, з якими Держфінпослуг укладено договори про співробітництво з проведення відповідних екзаменів. Навчальними закладами за результатами складання екзаменів видається свідоцтво про складення керівником або головним бухгалтером екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) за встановленою формою строком на три роки, яке дійсне тільки на ринку фінансових послуг, регулювання якого віднесено до повноважень Держфінпослуг.

Обов'язковим є складання керівником або головним бухгалтером фінансової установи кожних три роки екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів). Обов'язковість проходження до екзамену підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) для підтвердження кожних три роки їхнього рівня знань професійним вимогам не вимагається.

Аналогічні механізми передбачені для підвищення кваліфікації кандидатів на отримання сертифіката Держфінпослуг на право здійснення тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи.

Порядок проведення підвищення кваліфікації керівників фінансових установ (у разі, якщо вони є відповідальними за проведення внутрішнього фінансованого моніторингу) та інших працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу, встановлено Положенням про порядок навчання працівників та керівників підрозділів фінансових установ, відповідальних за проведення внутрішнього фінансового моніторингу, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 16.09.2003 № 55 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23.10.03 за № 965/8286.

У 2009 році 8 навчальних закладів уклали з Держфінпослуг договори про співробітництво з навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації для осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, та 7 навчальних закладів уклали договори про співробітництво з проведення екзаменів для керівників та головних бухгалтерів фінансових установ.

Відповідно до вимог Держфінпослуг протягом 2009 року пройшли навчання більш ніж 1500 керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, з них по:

- страховим компаніям – 286;
- кредитним спілкам – 266;
- недержавним пенсійним фондам – 158;
- фінансовим компаніям – 988;
- ломбардам – 303.

Розділ X. Про Держфінпослуг

10.1. Організаційна структура та персонал

У 2009 році введено нову структуру Держфінпослуг за функціональною ознакою, що сприяло більш ефективному використанню кадрового потенціалу Комісії в межах граничної чисельності задля виконання в повному обсязі покладених на неї завдань. У структурі Комісії в липні 2009 року було створено новий департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ (організаційна структура Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України у 2009 році наведена в **додатку 1**).

Робота Комісії у сфері кадрового забезпечення була спрямована на підбір висококваліфікованих фахівців відповідно до вимог Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг, її структури та штатного розпису в рамках законодавства і діючих нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Головного управління державної служби України.

Протягом 2009 року в Держфінпослуг було проведено 6 конкурсів на заміщення вакантних посад, у яких взяли участь 124 претенденти. Інформація про призначення державних службовців Держфінпослуг України за 2008 – 2009 роки наведена в таблиці 5.

Таблиця 5.

Призначення державних службовців Держфінпослуг України за 2008 – 2009 роки

Показники	2008	2009
Прийнято працівників, з них:	53	47
за конкурсом	38	31
за результатами стажування	4	2
з кадрового резерву	1	1
інше	10	13

Протягом 2009 року на роботу до Комісії було прийнято 47 осіб, звільнено 62. Плинність кадрів у Держфінпослуг наведена в таблиці 6.

Таблиця 6.

Плинність кадрів у Держфінпослуг за 2008 – 2009 роки

№	Показники	2008	2009
1.	Прийнято	53	47
2.	Звільнено	37	62

3.	Середньооблікова чисельність	285	268
4.	Коефіцієнт плинності кадрів	0,30	0,23

Штатна чисельність працівників Держфінпослуг становила 290 осіб.

Кадрова укомплектованість на кінець 2009 року – 261 особа, середньооблікова чисельність штатних працівників за 2009 рік складала 268 чол.

Кількість працівників-чоловіків у 2009 становила 93 особи, або 35%, жінок – 168 осіб, або 65%. Інформація про розподіл облікової кількості працівників Держфінпослуг за статтю у 2008 – 2009 роках наведена в таблиці 7.

Таблиця 7.
Розподіл облікової кількості працівників Держфінпослуг за статтю у 2008 – 2009 роках

Показники за рік	2008		2009	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
Кількість працівників	<i>100</i>	<i>185</i>	<i>93</i>	<i>168</i>
Усього в Держфінпослуг	285		261	

За віковою структурою переважна кількість працівників Держфінпослуг складалась з осіб, віком від 28 до 45 років. Найменше працівників у віковій категорії старше 45 років – 46 осіб. Інформація про розподіл облікової кількості працівників Держфінпослуг за віковими групами у 2007 – 2009 роках наведена в таблиці 8.

Таблиця 8.
Розподіл облікової кількості працівників Держфінпослуг за віковими групами у 2007 – 2009 роках

Вікові групи	Показники за рік		
	2007	2008	2009
До 27 років	118	115	93
З 28 до 45 років	103	114	129
Після 45 років	46	56	46
Всього в Держфінпослуг	267	285	268

Всі державні службовці Держфінпослуг мають вищу освіту; 57 осіб мають дві вищих освіти (з них 21 – за напрямом „державне управління”), 4 особи мають три вищі освіти, 6 осіб мають науковий ступінь кандидата наук. Розподіл працівників Комісії наведено в таблиці 9.

Таблиця 9.
Розподіл працівників за спеціальностями

Спеціальність	Кількість працівників
Фінансово-економічна освіта	162
Правова	50
Технічна	19
Природнича	4
Гуманітарна	9
Інші	27

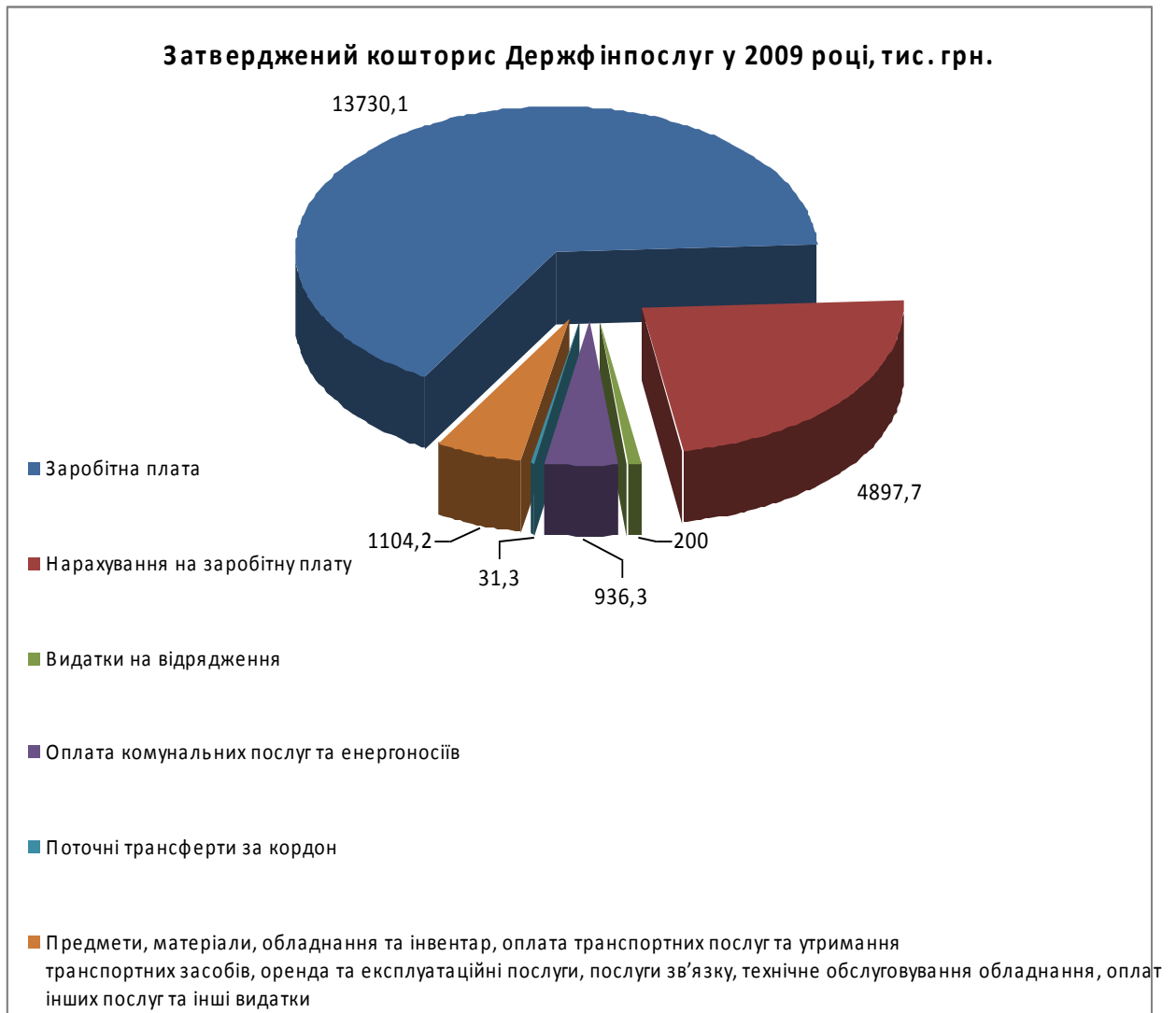
Всього за 2009 рік підвищили кваліфікацію 130 працівників Держфінпослуг, 14 серед них – за кордоном.

10.2. Бюджет

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг у 2009 році фінансувалась із загального фонду Державного бюджету України.

По КПКВ 5501010 "Керівництво та управління у сфері регулювання ринків фінансових послуг" кошторис на 2009 рік затверджено в сумі 20899,6 тис.грн. відповідно до паспорта бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері регулювання ринків фінансових послуг».

Відповідно до затвердженого кошторису (рисунок 1) в повному обсязі забезпечено фінансування заробітної плати, комунальних і експлуатаційних послуг та енергоносіїв.

Рис. 1. Затверджений кошторис Держфінпослуг у 2009 р.

За видатками «Оплата праці» у 2009 році виділено і фактично профінансовано асигнування на суму 13730,1 тис.грн. Середня заробітна плата працівників Держфінпослуг склала 3875 грн. і в порівнянні з 2008 роком

зменшилась на 8%. Заборгованості із заробітної плати та інших соціальних виплат немає.

Діяльність Держфінпослуг в 2009 році здійснювалася в умовах жорстких бюджетних обмежень. Стан виконання кошторису показано на рисунку 2.

Рис. 2. Фактичний стан виконання кошторису Держфінпослуг у 2009 р.

При роботі з бюджетними коштами дотримуються вимоги щодо цільового, ефективного та раціонального їх використання. Вжиті заходи з удосконалення структури розподілу державних коштів сприяли раціональному та ефективному використанню коштів, визначенню пріоритетних напрямків їх витрачання, забезпечивши вирішення покладених на Держфінпослуг завдань та виконання основних функцій.

Закупівля послуг, робіт та товарів відбувається за рішенням тендерного комітету із застосуванням процедур закупівель відповідно до встановлених вимог. Тендерним комітетом Держфінпослуг у 2009 році було проведено 2

процедури закупівель товарів та послуг на загальну суму коштів за укладеними договорами 418,6 тис. грн., у тому числі:

- 1 процедура відкритих торгів на суму 308,6 тис. гривнів;
- 1 процедура закупівлі у одного учасника (виконавця) на суму 110 тис. гривнів.

Усього в 2009 році було укладено біля 120 договорів та додаткових угод на закупівлю послуг, робіт та товарів.

10.3. Взаємодія з громадськістю

Виходячи з поставлених перед Держфінпослуг завдань, зокрема з метою захисту прав споживачів фінансових послуг, у 2009 році велась активна робота у сфері інформування громадян про стан ринків фінансових послуг та залучення громадськості до участі в обговоренні проектів документів, спрямованих на стабілізацію ринків фінансових послуг.

Розпорядженням Комісії від 19.05.09 № 342 було затверджено Положення про Громадську раду при Держфінпослуг. Відповідно до нього було сформовано склад та обрано керівництво Громадської ради. До її складу увійшли представники профспілкових об'єднань, громадських організацій, засобів масової інформації, об'єднань учасників ринків фінансових послуг.

На обговорення громадською радою було винесено низку стратегічно важливих проектів документів Держфінпослуг:

- проект Плану заходів з реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні;
- проект Стратегії розвитку фінансового сектора України на період до 2015 року;
- План реалізації Концепції подальшого проведення пенсійної реформи в Україні.

У 2009 році проводились засідання Консультативно-експертної ради Держфінпослуг (Положення про яку затверджене розпорядженням Комісії від 19.05.09 № 341), на яких обговорювались стратегічні питання діяльності Комісії та шляхи подолання кризових явищ у секторі небанківських фінансових установ. Також у квітні 2009 року на засіданні ради було обговорено Національну доповідь про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні. Пропозиції членів ради до положень Національної доповіді було враховано при формуванні відповідної позиції Держфінпослуг.

З метою створення якісної нормативно-правової бази регулювання ринків фінансових послуг та вдосконалення їх державного регулювання при Держфінпослуг створені та функціонують консультативно-методичні групи з питань діяльності різних сегментів ринку фінансових послуг. До складу цих груп входять представники об'єднань учасників ринків фінансових послуг, експерти, науковці та фахівці Комісії. Засідання консультативно-методичних

груп відбуваються щомісячно. Керівництво Держфінпослуг бере активну участь у їхній роботі.

За участю консультативно-методичних груп фахівцями Держфінпослуг було здійснено розробку проектів нормативно-правових актів, методичних рекомендацій та інших документів стосовно функціонування відповідних небанківських установ.

З метою вдосконалення державного регулювання і нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ протягом 2009 року відбувалась активна взаємодія Держфінпослуг та учасників ринків фінансових послуг.

У квітні 2009 року відбулась Всеукраїнська нарада представників органів державної влади і страхового ринку на тему: «Підсумки діяльності страхового ринку за 2008 рік. Проблеми, перспективи та нові напрямки державного регулювання страхової діяльності на 2009 рік», до участі в якій були залучені представники професійних об'єднань страховиків, брокерських, аудиторських та асистуючих компаній, експерти, науковці, журналісти. На нараді були окреслені основні проблеми та перспективи розвитку страхування, а також нові напрями державного регулювання, зумовлені значним впливом світової фінансової кризи на ринок страхових послуг України.

У 2009 році Держфінпослуг неодноразово проводились спільні наради:

- з учасниками страхового ринку для обговорення актуальних для страхового сектора питань, зокрема, щодо діяльності ринку страхових послуг України в умовах впливу фінансової кризи; стану провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів; взаємодії українського страхового ринку зі страховими ринками інших країн; запровадження в Україні міжнародних стандартів фінансової звітності; законодавчого врегулювання проблем галузі;

- з професійними учасниками ринку кредитних спілок з питань рефінансування кредитних спілок та відновлення їхньої платоспроможності;

- з адміністраторами недержавних пенсійних фондів для обговорення Концепції подальшого розвитку системи пенсійного забезпечення, опрацювання актуальних питань діяльності ринку;

- з представниками лізингодавців щодо оцінки фінансових результатів діяльності лізингового сектора ринку фінансових послуг, прогнозів, перспектив, та проблем, що перешкоджають розвитку галузі;

- з представниками ринку ломбардів стосовно проблем функціонування ломбардів на ринку фінансових послуг.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.09 № 898 «Про взаємодію органів виконавчої влади та державної установи "Соціальний контактний центр"» налагоджена взаємодія із Соціальним контактним центром. Держфінпослуг приймає звернення громадян, які надходять до центру, та належать до її компетенції, розглядає їх та надає відповіді. У 2009 році

Держфінпослуг було надано 1181 відповідь на запити громадян, які надійшли через Соціальний контактний центр.

У вересні 2009 започатковано роботу «прямої» телефонної лінії керівництва Держфінпослуг з громадянами для обговорення актуальних питань взаємодії фінансових установ, їхніх клієнтів та Держфінпослуг. Щотижня на «прямій» лінії чергують керівники Комісії, які надають кваліфіковані роз'яснення громадянам з питань, що стосуються їхніх відносин із фінансовими установами. З початку роботи «прямої лінії» було надано близько 140 консультацій.

Для інформування громадськості про діяльність Держфінпослуг, реалізації засад регуляторної політики та поширення відомостей про ринки небанківських фінансових послуг постійно оновлюється офіційна веб-сторінка Комісії. Середня чисельність відвідувачів за місяць у другому півріччі 2009 року зростає на 35 відсотків порівняно з аналогічним показником першого півріччя, що свідчить про підвищення інтересу громадськості до діяльності Держфінпослуг.

На офіційній веб-сторінці Держфінпослуг створено рубрику «Надіслати запитання», за допомогою якої громадяни мають змогу ставити запитання, висловлювати зауваження та пропозиції щодо діяльності Держфінпослуг. У 2009 році фахівцями Комісії прийнято та оброблено 735 звернень громадян, що надійшли через офіційну веб-сторінку.

У 2009 році Держфінпослуг проводила активну інформаційно-роз'яснювальну роботу в засобах масової інформації. Протягом року Комісія співпрацювала з понад 30 друкованими та електронними засобами масової інформації, телеканалами, інформаційними агенціями, прес-службами органів виконавчої влади, громадськими організаціями. У 2009 році було опрацьовано близько 710 запитів від журналістів. Коментарі керівництва та фахівців Держфінпослуг з актуальних питань державного регулювання та діяльності ринків фінансових послуг покладені в основу близько 800 публікацій у друкованих та електронних засобах масової інформації, 40 сюжетів для програм телебачення і 5 для радіо, зокрема, Головою Держфінпослуг було проведено 11 прес-конференцій та взято участь у 23 заходах як співдоповідача. Членами Комісії та її фахівцями було надано 36 розгорнутих інтерв'ю та близько 600 коментарів засобам масової інформації.

Структура Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

